

УДК 366.7

С. М. Тесля,
к. е. н., доцент,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5655-5174>

Ю. В. Забара,
здобувач освітнього ступеня "магістр", кафедри фінансів, грошового обігу та кредиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-9310-6340>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.23.115

ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЦИФРОВІЗОВАНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗІЯ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

S. Teslya,
PhD, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance,
Money Circulation and Credit, Ivan Franko National university of Lviv, Ukraine, Lviv
Y. Zabara,
Candidate of educational degree "master's student", Department of Finance,
Money Circulation and Credit, Ivan Franko National University of Lviv

FINANCIAL TECHNOLOGIES IN A DIGITALIZED SOCIETY: INNOVATIVE MODELS
OF IMPLEMENTATION AND FINANCIAL INCLUSION FOR POST-WAR RECOVERY OF UKRAINE

У статті досліджено основні тенденції розвитку фінансових технологій в Україні, визначено поняття, особливості та види фінансових технологій. Розглянуто поняття фінансової інклюзії та фінансових інновацій, а також проаналізовано основні моделі застосування фінансових технологій в українській економіці та найбільш відомі фінтех-проекти. Особливу увагу приділено нормативно-правовим актам, що регулюють використання цифрових активів і фінансових технологій в Україні. Визначено важливість фінансової інклюзії для післявоєнного розвитку фінансових технологій, яка сприятиме відновленню економіки та покращенню доступу громадян до фінансових послуг. На основі аналізу розвитку фінтех-проектів в умовах повномасштабної війни визначено основні перспективи подальшої цифровізації та розвитку фінансових технологій в Україні. Зазначено, що фінтех має потенціал стати рушійною силою економічного відновлення та фінансової стійкості країни.

The article reveals the main trends in the development of financial technologies in Ukraine, defines the concepts, features and types of financial technologies. The concepts of financial inclusion and financial innovation were defined. The main models of application of financial technologies were analyzed, the main areas of use of financial technologies in the economy of Ukraine and the most famous fintech projects were analyzed. The main legal acts regulating the use of digital assets and financial technologies in Ukraine are considered. The importance of financial inclusion in the post-war development of financial technologies in Ukraine is determined. It was determined that with the beginning of a full-scale war, fintech companies in Ukraine suffered, but continue to actively implement new technologies and have adapted

to the complexity of the activities of many industries in Ukraine. Based on the analysis of the development of fintech projects in the conditions of a full-scale war, the main prospects for Ukraine in further digitalization and ensuring the development of the field of financial technologies were determined. It was determined that in the context of the war and post-war period, fintech companies in Ukraine face significant challenges, but they also have opportunities for successful functioning and even development. Instability and war can spur innovation and creativity in the fintech sector, but it also threatens business security and stability. The optimal approach to the management of fintech companies in crisis conditions includes the development of risk management strategies, diversification of products and services, as well as the establishment of effective cooperation mechanisms with state bodies and regulators. The study offers a number of recommendations for creating a favourable regulatory environment, supporting innovative projects and improving financial literacy, which will help Ukraine's economic recovery and its integration into the global financial system. The study also makes a significant contribution to the understanding of the role of financial technologies in the recovery of Ukraine's economy and has important practical implications for policy makers, businesses and the public.

Ключові слова: фінансові технології, фінансова інклюзія, цифровізація, банківська галузь, відновлення економіки, штучний інтелект, автоматизація.

Key words: financial technologies, financial inclusion, digitalization, banking industry, economic recovery, artificial intelligence, automation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасному цифровізованому суспільстві фінансові технології знаходяться на важливому місці в інноваційному розвитку. Україна за останні роки досягла суттєвих успіхів у забезпеченні високого рівня цифровізації суспільства, щороку в Україні засновуються важливі фінтех— проєкти, які суттєво впливають на розвиток банківської галузі, страхової системи, та фінансових компаній в цілому. Фінансові технології також допомагають населенню у здійсненні фінансових транзакцій та дозволяють спростити більшість процесів, пов'язаних з цим. Проте, в контексті післявоєнного відновлення України, виникає ряд проблем та викликів, пов'язаних з ефективним впровадженням інноваційних моделей фінансових технологій та забезпеченням фінансової інклюзії.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Багато науковців досліджували розвиток фінансових технологій в Україні та світі. Серед них: Балицька М. В., Бровенко К. С., які досліджували фінансові технології як драйвер розвитку фінансових ринків; Дзюблюк О., Луців Б., Чайковський Я., які проаналізували сучасний розвиток ринку платіжних карток у цифровій економіці; Кльоба Л. Г. Добош Н. М., Сорока О. П., які оцінили впровадження фінансових технологій як стратегічний напрям розвитку банків; Коваленко Ю., яка дослідила особливості нормативно-правового регулювання фінтех на диджиталізованих ринках банківських і страхових послуг в Україні; Солоджук Т., Щур Р., Дрислюк В., які проаналізували стан та перспективи розвитку ринку фінансових технологій (фінтеху) в Україні, та інші. Проте, в достатній мірі не було проаналізовано, як саме розвивається ринок фінансових технологій в

умовах повномасштабної війни в Україні, а також перспективи фінансової інклюзії для післявоєнного відновлення України.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Основною метою дослідження є здійснення оцінки ролі фінансових технологій у цифровізованому суспільстві та визначення можливостей впровадження фінансових технологій на засадах інклюзії для післявоєнного відновлення України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фінансові технології є відносно новим явищем не лише на внутрішньому, але й на світовому рівні. Дослідники стверджують, що їх розвиток тісно пов'язаний з появою Інтернету і почався у 1990-х роках. Найбільш активно ці технології почали використовуватися після початку світової фінансової кризи у 2008 р., коли фінансові компанії почали обмежувати свої витрати. Це призвело до виникнення нових компаній та ідей, які можуть задовольнити потреби клієнтів у будь-якій ситуації.

Як зазначають науковці Л. Г. Кльоба, Н. М. Добош та О. П. Сорока, фінансові технології — це технології, що використовуються для того, щоб допомогти компаніям керувати фінансовими аспектами свого бізнесу, включаючи нові програми, процеси та бізнес-моделі. Фінансові технології є основою для всіх онлайн-транзакцій — переказів грошей, кредитування тощо. Фінансові технології — це сукупність сучасних технологій, які дозволяють фізичним особам і бізнесу отримувати фінансові послуги та здійснювати фінансові операції дистанційно, через засоби електронного зв'язку (мобільні додатки, інші програмні інтерфейси) безпеч-

но й автоматизовано, без безпосередньої участі представника банку чи іншої фінансової установи [3].

Крім цього, такі науковці як М. В. Тарасюк та О. О. Кошчєєв, фінансові технології — це динамічно розвинутий сегмент на перетині секторів фінансових послуг і технологій, в якому технологічні стартапи і нові учасники ринку застосовують інноваційні підходи до продуктів і послуг, які традиційно надаються сектором фінансових послуг. Або фінансові технології розшифровується як технології, які зачіпають не тільки сам фінансовий сектор, але і усі галузі, так чи інакше пов'язані з ним [9, с. 95—96].

Вивчення теоретичних основ фінансових технологій допомагає зрозуміти їх суть, включаючи цифрову природу, використання інноваційних інструментів та алгоритмів, автоматизацію процесів і використання штучного інтелекту. Основою фінансових технологій є фінансові інновації, які через створення нових фінансових продуктів і послуг забезпечують користувачам зручність, швидкість та доступність.

Федулова Л. та Лебедева Н. визначають сутність фінансової інновації з погляду теорії інновацій як окрему економічну категорію. Вони стверджують, що фінансова інновація — це новий фінансовий продукт чи послуга, які мають бути впроваджені на ринку або для забезпечення внутрішніх процесів суб'єкта господарювання і є залежними від часу [11].

Ці фінансові продукти або послуги можуть мати масовий або поодинокий попит, а також різні форми існування (лімітований чи нелімітований, матеріальний або нематеріальний) [11].

Ми згодні з тим, що створення фінансових інновацій базується на кардинально відмінному або модифікованому підході до існуючих продуктів або процесів. Це включає в себе технологічні зміни, нові підходи до ризик — менеджменту, формування капіталу з метою спрощення алгоритмів або підвищення ефективності. Основною метою їх розробки є впровадження на ринку фінансових інновацій.

Фінансові технології являють собою окрему галузь фінансів, що передбачає використання інноваційних технологій для надання і отримання, удосконалення та оптимізації фінансових послуг, розвиток яких з одного боку є надзвичайно швидким, а з іншого має бути адаптованим до вимог фінансового ринку і фінансової інклюзії [1, с. 60].

У науковій літературі існують різноманітні класифікації фінансових інновацій, які в основному відрізняються за об'єктами та ступенем їх новизни. Шевченко В. [15] пропонує узагальнену структуру інновацій, яка включає:

1. Нові фінансові продукти, такі як цифрові та електронні гроші, криптовалюти;
2. Нові фінансові послуги, які включають інтернет-кредитування, онлайн-банкінг тощо;
3. Нові форми організації фінансових структур, такі як електронні банки, електронне страхування тощо;
4. Нові фінансові технології. Ключовими характеристиками таких технологій, які розкривають їхню сутність, є інноваційний, клієнтоорієнтований та регуляторний підходи, а також фінансова інклюзія.

Фінансові технології відіграють ключову роль у сучасному фінансовому секторі. Вони впливають на бага-

то аспектів фінансової діяльності та мають великий потенціал для подальшого розвитку. Фінансові технології роблять фінансові послуги більш доступними та зручними для користувачів. Онлайн — банкінг, мобільні додатки для управління фінансами і електронні платіжні системи дозволяють людям здійснювати фінансові операції з будь-якого місця за допомогою смартфонів чи комп'ютерів. Фінансові технології дозволяють створювати нові фінансові продукти та послуги, які відповідають потребам сучасного ринку. Цифрові валюти, онлайн-кредитування, криптовалюти та інші інновації стають доступними завдяки фінтех-платформам. Також вони сприяють фінансовій інклюзії, розширюючи доступ до фінансових послуг для людей, які раніше були відокремлені від банківської системи. Це може включати мікрофінансування, електронні платіжні системи для безбанківського населення та інші ініціативи [16].

Підходи, спрямовані на інновації та орієнтовані на клієнтів, є важливими, оскільки без них неможливо забезпечити ефективну реалізацію та існування попиту на ці технології. Фінансова інклюзія, у свою чергу, передбачає зростання доступності фінансових технологій для широкого кола користувачів, що сприяє підвищенню рівня фінансової грамотності.

Регуляторний підхід вимагає, щоб розробники фінансових технологій строго дотримувалися норм фінансового ринку, щоб забезпечити стабільність і безпеку фінансової системи. Незважаючи на те, що фінансові інновації можуть мати позитивний вплив на фінансовий ринок, однією з передумов останніх фінансових криз було значне поширення інноваційних фінансових продуктів. Це тому, що інвестори не завжди можуть адекватно оцінити рівень ризику [1].

Моделей застосування фінансових технологій є досить багато і з кожним роком їх відсоток суттєво зростає (паралельно із глибиною послуги), а до основних моделей фінтеху варто віднести такі: управління особистими фінансами, інвестиційні платформи, краудфандинг та краудсорсинг, сервіси аналізу Big Data (технології та методи, за допомогою яких аналізують та обробляють величезну кількість, як структурованих так і неструктурованих, даних), криптовалюти та технологія блокчейн, платежі та розрахунки, цифрова безпека, необанки (банки без відділень), платформи із використанням штучного інтелекту для бізнесу та споживачів, InsureTech (автоматизація страхових продуктів), системи міжнародних переказів, RegTech (цифрова автоматизація адаптування бізнесу до змін законодавства та умов ринку) та інші [16].

Варто зазначити, що використання фінансових технологій обумовлено наявними перевагами, визначальними з яких є швидкість і зручність (інколи здійснення операцій в інтернеті разом з реєстрацією займають до 5 хв., на противагу годинам, які споживачі змушені були витратити, щоб знайти, дістатись і провести операцію); широкий асортимент, який постійно оновлюється на основі глобального аналізу запитів споживачів; менша вартість послуг через відсутність необхідності у компаній вкладати кошти у фізичну інфраструктуру; глибша персоналізація, яка виникає через можливість збирати, програмно аналізувати дані клієнтів (в т. ч. і через соціальні мережі) та автоматично генерувати для них вигідні індивідуальні пропозиції [16].

Проте, зауважимо, що використання інноваційних фінансових технологій несе і ряд загроз через їх недоліки, які спричиненні недосконалістю (а, інколи, і практично цілковитою відсутністю) регуляторної бази по причині новизни таких технологій. Також, важливим є врахування технологічних ризиків пов'язаних зі збереження особистих даних та технологічну доступність, оскільки попри те, що створюючи такі продукти, розробники дбають про легкість їх використання, але все-рівно для багатьох груп вони залишаються складними для використання.

Цифровізація — це, передусім, розробка, впровадження та розповсюдження новітніх цифрових технологій у всіх сферах буття сучасної людини в умовах глобалізації, які характеризується досягненнями Google, Amazon, Apple, IBM, Microsoft, Facebook у США, Alibaba і Tencent у Китаї. Основною метою цифровізації є досягнення цифрової трансформації вже існуючих та створенні нових галузей економіки, а також трансформації сфер життєдіяльності у нові більш ефективні та сучасні. Цифровізація є визнанням механізмом економічного зростання завдяки здатності технологій позитивно впливати на ефективність, результативність, вартість та якість економічної, громадської та особистої діяльності. Подальше її розповсюдження та впровадження можливе тоді, коли ідеї, дії, ініціативи та програми, які стосуються цифровізації, будуть інтегровані в національні, регіональні, галузеві стратегії і програми розвитку [14, с. 9].

Фінансова інклюзія є одним із п'яти напрямів Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 р. і має визначені стратегічні цілі та індикатори виконання. Фінансова інклюзія — процес сприяння доступному, своєчасному та адекватному доступу до широкого кола фінансових продуктів та послуг та розширення їх використання усіма верствами суспільства через впровадження спеціальних існуючих та інноваційних підходів, включаючи фінансову обізнаність та освіту з метою сприяння фінансовому добробуту, а також економічній та соціальній інклюзії [12].

Головними законодавчо-нормативними актами, які дотичні до регулювання фінтех на ринку банківських послуг є: Закони України "Про Національний банк України", "Про платіжні послуги", "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", "Про валюту і валютні операції", "Про електронні довірчі послуги", "Про державну таємницю", "Про національну безпеку України", Про основні засади забезпечення кібербезпеки України", "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення", "Про захист персональних даних", "Про електронні документи та електронний документообіг"; Положення НБУ про електронні гроші в Україні, про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури [4]. Закон України "Про платіжні послуги" [6] регулює виконання платіжних операцій в Україні, встановлення виключного переліку платіжних послуг та порядку їх надання, категорії надавачів платіжних послуг та умови авторизації їхньої діяльності, визначення загальних засад функціонування платіжних систем в Україні, загальні засади випуску

та використання в Україні електронних грошей та цифрових грошей НБУ.

Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" [7] визначає загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг, здійснення регулятивних та наглядових функцій за діяльністю з надання фінансових послуг, створення правових основ для захисту прав та інтересів клієнтів фінансових установ, фізичних осіб-підприємців, які надають фінансові послуги, правове забезпечення діяльності і розвитку конкурентоспроможного ринку фінансових послуг в Україні, правове забезпечення єдиної державної політики у фінансовому секторі України.

Закон України "Про віртуальні активи" набирає чинності із моменту прийняття відповідних змін до Податкового кодексу України. Такий законопроект все ще знаходиться на розгляді у Верховній Раді. Після набуття чинності зазначеного Закону учасники ринку криптовалют користуватимуться фінансовими послугами, сплачуватимуть податки на прибуток і отримуватимуть захист прав на свої віртуальні активи (проте і зараз бажаючи підтримати українців і подолати наслідки російської агресії, можуть це зробити через пожертву різних криптовалют на сайті "Допомога Україні", що був створений Міністерством цифрової трансформації України.

Важливу роль у впровадженні фінтеху відіграють банки нового типу. Необанки — це фінансово-кредитні інститути, які здійснюють свою діяльність виключно через мережу Internet, тобто не мають фактичних представництв (відділень) Сьогодні одним із найбільш популярних фінтех-проектів в Україні є банківський проєкт "Монобанк". Це український необанк, що обслуговує понад 7 млн клієнтів. Посідає № 2 в Google Play та в App Store серед найпопулярніших фінансових застосунків України. Показник щоденно активних користувачів сягає 1,3 млн Для роботи використовується банківська ліцензія Універсал Банку, що входить до групи ТАС [5].

Якщо проаналізувати структуру ринку платіжних карток в Україні з позицій самих банків, то необхідно також указати на його досить високий ступінь монополізованості. Так, лідером за емісією карток є АТ КБ "ПриватБанк", на частку якого припадає майже половина всіх випущених платіжних карток у країні — 45,1%. На другому місці перебуває АТ "Ощадбанк" із результатом 16,6% і третє місце за кількістю випущених карток посідає АТ "Універсал Банк", який із результатом 10,6% витіснив АТ "Райффайзен Банк" із трійки банків-лідерів емітованих платіжних карток [2] (рис. 1).

Суттєву частку також за випущеними картками протягом останніх років займає АТ "Універсал Банк", під ліцензією якого діє банківський фінтех-проект

"Монобанк". Але також протягом останніх років банки випускають не фізичні пластикові, а віртуальні картки, за допомогою яких можна розраховуватися зі смартфона за допомогою NFC-технології. Такі картки активно випускає і АТ КБ

"Приватбанк", що значно робить зручнішим отримання картки клієнтом банку. Р2Р перекази є одним з головних драйверів розвитку ринку платіжних карток серед банків та розвитку застосунків банків, крім того, клієнти бажають швидко та безпечно здійснювати різні

транзакції: оплата послуг та комунальних платежів, оформлення страхування, кредитів тощо. В цьому допомагають фінансові технології, лідерами на українському ринку є застосунки "Монобанк" та "Приват24" [2].

За даними Української асоціації фінтех та інноваційних компаній, найбільш поширеною технологією серед українських фінтех-компаній визнано API. Водночас 79% фінтех-компаній вказали штучний інтелект як одну з перспективних технологій для українського ринку [10]. На рис. 2 наведені головні технології серед українських фінтех-компаній за даними опитування.

Слід також зазначити, що для третини опитаних компаній війна стала причиною зменшення їхньої оцінки бізнесу. Зменшення обсягу бізнесу більше ніж на 50% відбулося у 16% опитаних фінтех-компаній. Для 15% компаній на ринку після повномасштабного вторгнення вона навпаки збільшилася. 26% компаній зазначили відсутність змін в обсягах бізнесу у 2022 р. З моменту повномасштабного вторгнення 26% фінтех-компаній довелося скоротити співробітників. З них 75% зробили це менше ніж на 30% [10].

Скорочення заробітної плати здійснювала лише п'ята частина опитаних фінтех-компаній. З них більша частина скоротили заробітну плату працівників менше ніж на 30%. 17% опитаних фінтех-компаній мають 10% персоналу, який зараз працює з-за кордону. Таким чином, з початком повномасштабної війни фінтех-компанії в Україні постраждали, проте продовжують активно впроваджувати нові технології та адаптувалися до ускладнення діяльності багатьох галузей в Україні [10].

Можливості автоматизації інвестиційних рішень значно розширюються. Провідні світові платформи, такі як Robinhood, вже використовують штучний інтелект для автоматизованої торгівлі на фондових, валютних та інших ринках. У найближчому майбутньому інвестори зможуть зосередитися на розробці та впровадженні стратегій, передаючи механіку торгівлі штучному інтелекту.

Розумна автоматизація також набирає обертів у частині оптимізації підтримки клієнтів. Покращення текстових, голосових і відео чат-ботів, наприклад, та їх інтеграція з ChatGPT, дозволять клієнтам отримувати інформацію вночі або у вихідні дні. Це зменшить навантаження на відділи клієнтської підтримки та зменшить витрати компаній на обслуговування клієнтів [13].

Штучний інтелект значно спрощує вдосконалення алгоритмів виявлення обману та шахрайських моделей поведінки. Автоматичний аналіз великих масивів даних для виявлення потенційно небезпечних операцій буде займати набагато менше часу, ніж коли це робиться вручну. Це призведе до покращення захисту від шахрайства та підвищення надійності фінансових угод для всіх сторін.

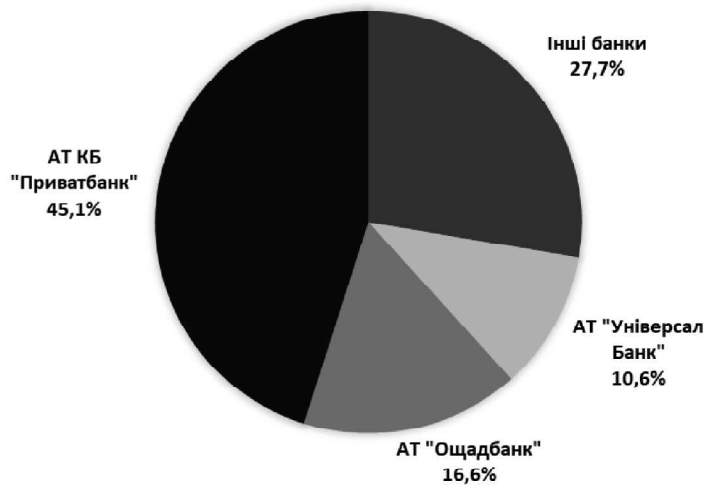

Рис. 1. Структура емітованих платіжних карток в Україні за банківськими установами в 2022 р., %

Джерело: сформовано на основі [2].

У 2019 році ексголова НБУ Яків Смолій зазначив: "Фінансова інклюзія — це не лише про збільшення кількості користувачів фінансових сервісів. Це про відповідальність перед людьми — прозорість та зрозумілість продуктів для користувачів" [13].

З того часу фінансова інклюзія була одним з п'яти стратегічних напрямів розвитку фінансового сектору України до 2025 року і залишається однією з важливих передумов відновлення країни, незважаючи на вимушений перегляд державної стратегії у зв'язку з потребою сфокусуватися на спротиві російській агресії.

Постулати фінансової інклюзії універсальні: підвищення доступності та рівня користування фінансовими послугами, посилення захисту прав споживачів фінансових послуг, підвищення рівня фінансової грамотності населення [13].

Завдання всіх гравців платіжного ринку — пошук win-win рішення, де споживач отримує унікальну торговельну пропозицію, фінансова установа стане більш конкурентоспроможною на ринку завдяки інноваційним

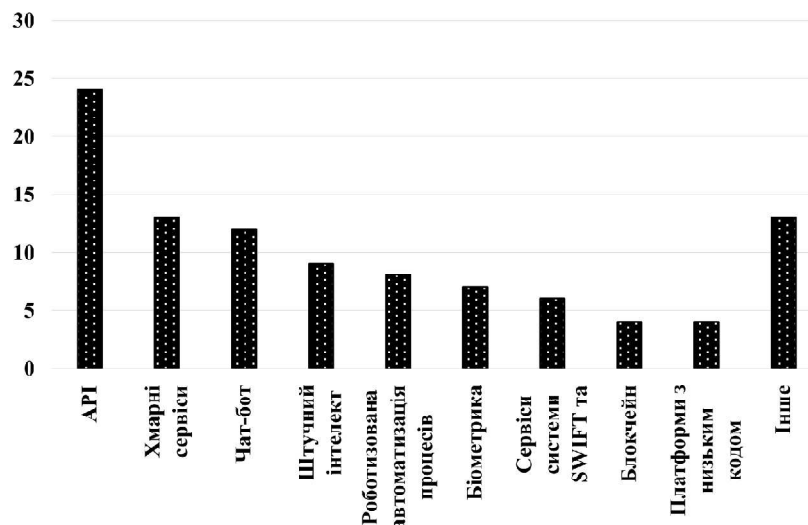

Рис. 2. Головні технології серед українських фінтех-компаній

Джерело: сформовано на основі [10].

рішенням, а економіка виграє від розвитку ринку і включеності у фінансову систему всіх її учасників.

Україна, попри всі обставини, упевнено робить кроки в правильному напрямку. Для прикладу, у 2011 році банківський рахунок був тільки у 41,27% дорослих громадян України. У 2022 році цей показник подвоївся і становив 83,56% [13].

У 2024 р. очікується дві ключові події, що вплинуть на розвиток ринку платіжних послуг та інтеграцію з ЄС. Це впровадження в Україні власної цифрової валюти центрального банку та регулювання ринку криптоактивів [13]. У звіті аналітичного центру Atlantic Council йдеться, що до кінця 2023 р. програми з розроблення власних цифрових валют запустили понад 130 центральних банків, які становлять 98% світового ВВП. Очікується, що державна цифрова валюта повинна стати контрольованою альтернативою крипті, мати стабільний і не прив'язаний до основної валюти країни курс, здешевити розрахунки та, зокрема, полегшити міжнародні платежі, скоротивши ланцюжок їхньої вартості [16].

НБУ, який працює над впровадженням української цифрової валюти — Е — гривні, вважає, що вона як засіб для здійснення миттєвих роздрібних платежів фізособами може стати альтернативою наявним засобам та інструментам роздрібних платежів.

Водночас регулятор підтримує побоювання інших центробанків щодо негативного впливу цифрової валюти на фінансову систему країни, тож наразі над цим питанням ведеться ретельна робота із залученням найкращих фахівців платіжного ринку.

Хоча ринок криптоактивів в Україні ще не регулюється, 15,72% українців є їх активними користувачами та власниками. Україна входить до трійки країн, що найбільше користуються криптовалютою (разом із В'єтнамом та Філіпінами) і має шанси втримати ці позиції або принаймні лишитися в п'ятірці (з Індією та США) [13].

Покращити роботу ринку криптоактивів може грамотне державне регулювання. Наразі з цього приводу ведеться ретельна робота. Зокрема, у парламенті перебуває законопроект "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо врегулювання обігу віртуальних активів в Україні".

У післявоєнний період перед Україною стоїть завдання відновлення. Це стосується не лише інфраструктури, яка постраждала від російської агресії, але й економічної, соціальної та інших сфер життя. Саме зараз можуть з'явитися нові фінансово-технологічні компанії, які будуть спрямовані на покращення якості життя людей. Існуючі фінтех-фірми продовжать свій розвиток, демонструючи світу, що Україна є і залишиться діджиталізованою [10].

У контексті воєнного та післявоєнного періоду фінтех-компанії в Україні стикаються зі значними викликами, проте вони також мають можливості для успішного функціонування і навіть розвитку. Нестабільність і війна можуть стимулювати інновації та креативність у фінансово-технологічному секторі, але це також створює загрозу для безпеки та стабільності бізнесу. Оптимістичний підхід до управління фінтех-компаніями в умовах кризи включає розробку стратегій управління ри-

зиками, диверсифікацію продуктів і послуг, а також налагодження ефективних механізмів співпраці з державними органами та регуляторами. Також важлива підтримка від уряду у формі фінансових інструментів, програм підтримки та стимулювання інновацій. Результати дослідження підтверджують значний потенціал фінтех-сектору в умовах кризи, проте для його реалізації необхідно ефективне управління та підтримка соціально-економічних реформ.

ВИСНОВКИ

Нами було визначено, що фінансові технології — це сегмент, який динамічно розвивається на перетині секторів фінансових послуг і технологій, в якому технологічні стартапи та нові учасники ринку застосовують інноваційні підходи до продуктів і послуг, які традиційно надаються сектором фінансових послуг. Сегмент фінансових технологій включає створення та розвиток банківських застосунків, проєктів, які допомагають спростити виконання фінансових операцій, автоматизувати певні види діяльності, які пов'язані з фінансами.

Було визначено, що фінансова інновація — це новий фінансовий продукт чи послуга, які мають бути впроваджені на ринку або для забезпечення внутрішніх процесів суб'єкта господарювання і є залежними від часу. Активний розвиток фінансових інновацій та технологій неможливий без високого рівня цифровізації в суспільстві, а тому, постійно слід підвищувати цифрову грамотність населення, щоб сфера фінтеху мала більший успіх в певній країні. Україна, внаслідок активної цифровізації, має великі шанси на подальший розвиток фінтех-індустрії, з огляду на поточний стан розвитку фінансових технологій.

В умовах війни погіршилися умови для розвитку фінтех-компаній, проте галузь продовжує свій розвиток. Оптимістичний підхід до управління фінтех-компаніями в умовах війни та повоєнної відбудови включає розробку стратегій управління ризиками, диверсифікацію продуктів і послуг, а також налагодження ефективних механізмів співпраці з державними органами та регуляторами. На нашу думку, слід розвивати такі галузі, як застосування штучного інтелекту, хмарні сервіси, використання чат-ботів, технології роботи з віртуальними активами, що дозволить підвищити продуктивність компаній та посилити їхнє становище на європейському ринку.

Література:

1. Балицька М. В., Бровенко К. С. Фінансові технології як драйвер розвитку фінансових ринків. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 9. С. 59—65.
2. Дзюблюк О., Луців Б., Чайковський Я. Сучасний розвиток ринку платіжних карток у цифровій економіці. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2022. № 6 (47). С. 51—64.
3. Кльоба Л. Г., Добош Н. М., Сорока О. П. Впровадження фінансових технологій — стратегічний напрям розвитку банків. Ефективна економіка. 2020.
- № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8479> (дата звернення: 11.05.2024).
4. Коваленко Ю. Особливості нормативно-правового регулювання fintech на діджиталізованих ринках

банківських і страхових послуг в Україні. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2023. № 1 (33). URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/282030/276248> (дата звернення: 11.05.2024).

5. Офіційний веб-сайт "Monobank". URL: <https://www.monobank.ua/?lang=uk> (дата звернення: 10.05.2024).

6. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

7. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

8. Солоджук Т., Щур Р., Дрислюк В. Ринок фінансових технологій (фінтеху) в Україні: стан та перспективи розвитку. Економіка та суспільство. 2023. № 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3103> (дата звернення: 10.05.2024).

9. Тарасюк М. В., Коцєєв О. О. Інновації в глобальній цифровій сфері: оцінка трансформацій. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2017. Вип. 131. С. 94—110.

10. Ярова М. Український фінтех 2023: 246 компаній, 7 з них засновані у 2022-му. AIN. URL: <https://ain.ua/2023/06/21/ukrayinsky-finteh-2023/> (дата звернення: 10.05.2024).

11. Федулова Л., Лебєдєва Н. Фінансові інновації в модернізації фінансової системи. Світ фінансів. 2011. № 4. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/download/562/570> (дата звернення: 10.05.2024).

12. Info Sapiens. Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні у 2021 році. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Research_Financial_Literacy_Inclusion_Welfare_2021.pdf?v=4 (дата звернення: 10.05.2024).

13. Федосюк Ю. Фінтех у 2024 році: чого чекати. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/01/4/708359/> (дата звернення: 10.05.2024).

14. Хаустова М. Г. Поняття цифровізації: національні та міжнародні підходи. Право та інновації. 2022. № 2 (38). С. 7—18.

15. Шевченко В. Фінансові інновації та сучасні інструменти міжнародних фондових ринків. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. 2012. № 21. С. 5—9.

16. Економічна правда. Що таке фінтех і як він впливає на ваше життя вже сьогодні? Epravda.com.ua. 2018. URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/fintech/5bbc7795a3b52/> (дата звернення: 10.05.2024).

References:

1. Balytska, M. V. and Brovenko, K. S. (2021), "Financial technologies as a driver of the financial markets' development", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 9, pp. 59—65.

2. Dziubliuk, O. V, Lutsiv, B. L, and Chaikovskiy, Ya. I, (2022), "Modern development of the payment card market in the digital economy", *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 6, no. 47, pp. 51—64.

3. Kloba, L. H. Dobosh, N. M. and Soroka, O. P. (2020), "Implementation of financial technologies — strategic direction of development of bank development", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8479> (Accessed 17 Nov 2024).

4. Kovalenko, Y. (2023). "Peculiarities of legal regulation of fintech in the digitalized markets of banking and insurance services in Ukraine", *Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia*, [Online], vol. 1, no. 33, available at: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/282030/276248> (Accessed at 10 May 2024).

5. Official website of "Monobank" (2024), available at: <https://www.monobank.ua/?lang=uk> (Accessed at 10 May 2024).

6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2021), The Law of Ukraine "About payment services" available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (Accessed at 10 May 2024).

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), The Law of Ukraine "Financial Services and State Regulation of Financial Services", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> (Accessed at 10 May 2024).

8. Solodzhuk, T.V. Schur, R.I. and Drysliuk, V.O. (2023), "Market of financial technologies (fintech) in Ukraine: status and development prospects", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 56, pp. 1—8.

9. Tarasiuk, M. V. and Koshchieiev, O. O. (2017), "Innovation in the global digital sphere: assessment of transformations", *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, vol. 131, pp. 94—110.

10. Yarova, M. (2023), "Ukrainian fintech 2023: 246 companies, 7 of them founded in 2022", AIN, [Online], available at: <https://ain.ua/2023/06/21/ukrayinsky-finteh-2023/> (Accessed at 10 May 2024).

11. Fedulova, L. And Liebidieva, N. (2011), "Financial innovations in the modernization of the financial system", *Svit finansiv*, vol. 4. pp. 7—18, available at: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/download/562/570> (Accessed at 10 May 2024).

12. Info Sapiens (2021), "Financial literacy, financial inclusion and financial well-being in Ukraine in 2021", USAID, [Online], available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Research_Financial_Literacy_Inclusion_Welfare_2021.pdf?v=4 (Accessed at 10 May 2024).

13. Fedosiuk, Y. (2024), "Fintech in 2024: what to expect", *Ekonomichna pravda*, [Online], available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/01/4/708359/> (Accessed at 10 May 2024).

14. Khaustova, M. H. (2022), "Concept of digitalization: national and international approaches", *Pravo ta innovatsii*, vol. 2, no. 38, pp. 7—18.

15. Shevchenko, V. (2012), "Financial innovations and modern instruments of international stock markets", *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. T. Shevchenka*, vol. 21, pp. 5—9.

16. Ekonomichna Pravda (2018), "What is fintech and how does it affect your life today?", [Online], available at: <https://www.epravda.com.ua/projects/fintech/5bbc7795a3b52/> (Accessed at 10 May 2024).

Стаття надійшла до редакції 29.11.2024 р.